

3. PROGRAMMAVERANTWOORDING CRISISBEHEERSING

3.1. Algemeen

Met het vertrek van enkele burgemeesters wijzigde de agendacommissie Veiligheid van samenstelling. De heer Apotheker vertrok uit de agendacommissie; de heer Feenstra werd de nieuwe vertegenwoordiger namens regio Zuid West en de heer Sluiter werd de nieuwe vertegenwoordiger vanuit regio Noord West. De agendacommissie kwam in 2018 vier keer bijeen.

De bestuurscommissie Veiligheid (Crisisbeheersing en Brandweer) kwam drie keer bijeen in 2018; de vergadering in het najaar ging vanwege te weinig deelname niet door. Naast de reguliere onderwerpen heeft de bestuurscommissie Veiligheid in 2018 onder meer aandacht besteed aan de evenementenkalender (LF 2018), het project bluswatervoorziening, de voortgang implementatie dekkingsplan en het haalbaarheidsonderzoek kazerne Oudega.

Beleidsplan Crisisbeheersing 2015 – 2018

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in maart 2015 het Beleidsplan “Crisisbeheersing 2015 – 2018” vastgesteld. In dit plan zijn beleidsvoornemens geformuleerd die voor de periode 2015 – 2018 moeten leiden tot een verdere versterking van de Friese crisisorganisatie. Alle inspanningen zijn erop gericht om ontwrichting van de Friese samenleving te voorkomen, dan wel de crisissituatie zo snel mogelijk te reduceren en de nadelige effecten tot een minimum te beperken.

Jaarschijf 2018

In het jaar 2018 van het Beleidsplan Crisisbeheersing stonden vijf speerpunten centraal:

1. *Risico's in beeld*
Afdeling Crisisbeheersing heeft, samen met haar netwerkpartners, de belangrijkste risico's in beeld. Wij werken en denken vanuit risicoanalyses en communiceren adequaat over risico's.
2. *Een voorbereide crisisorganisatie*
Onze crisisorganisatie is professioneel (vakbekwaam) en proportioneel (voorbereid op realistische risico's) ingericht. Onze crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de crisisorganisatie is voorbereid.
3. *Netwerkmanagement*
Afdeling Crisisbeheersing is de netwerkorganisatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, ten dienste van de Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners.
4. *Veilig verloop van evenementen*
Afdeling Crisisbeheersing levert een bijdrage aan veilige en feestelijke evenementen in Fryslân.
5. *Leren en evalueren*
Afdeling Crisisbeheersing verbetert de effectiviteit van de hulpverlening door het systematisch evalueren van GRIP-inzetten.

Nieuw afdelingshoofd Crisisbeheersing

In februari 2018 is het afdelingshoofd Crisisbeheersing mevrouw Saskia van den Broek vertrokken naar de gemeente Harlingen (gemeentesecretaris); in april 2018 is de heer Gerben van Alst benoemd als het nieuwe afdelingshoofd Crisisbeheersing.

3.2. Uitvoering 2018

Risico's in beeld

Nieuwe risico's/Nieuwe typen crises

- ✓ VRF heeft zich niet alleen meer gericht op fysieke veiligheid (brand, gevaarlijke stoffen, plofkragen) maar ook op nieuwe risico's zoals:
 - *extreme droogte/klimaat*: het ROT is als Regionaal Voorbereidingsteam een aantal keren bij elkaar gekomen tijdens de extreme droogte in juli-augustus 2018. Samen met externe partners als het Wetterskip en Vitens is geïnventariseerd wat de gevolgen van de aanhoudende droogte voor de maatschappij zijn. Partijen hebben de communicatie over alle risico's en maatregelen gezamenlijk verzorgd. De eindejaarsbijeenkomst voor crisisfunctionarissen (4 december 2018) was volledig gewijd aan klimaatverandering; samen

met de crisisfunctionarissen is verkend hoe wij ons als crisisorganisatie kunnen voorbereiden op extreem weer.

- *cyber(gevolgbestrijding)*: in 2018 hebben we onze crisisfunctionarissen kennis laten maken met het thema Cyber; Themabijkomst "Hoe bereid je je voor op een mogelijke cyberaanval?" in De Lawei in Drachten, CoPI-ROT oefeningen van 24 – 27 september 2018 met als thema Uitval drinkwater met als oorzaak cyber.
- *sociale veiligheid*: de werkgroep Aanpak Voorkoming Escalatie heeft in 2018 bestuurlijke bijeenkomsten georganiseerd, o.a. Bestuurlijke Conferentie Zorg en Veiligheid, Themabijeenkomst Zorg en Veiligheid met o.a. de ervaringen met de wijk-GGD'er, bestuurlijke oefeningen Zorgkracht (in twee gemeenten) en trainingen (procesregie, privacy deling en gegevensverwerking).
- *kwetsbaarheid achter de voordeur*: er wonen steeds meer mensen thuis in de wijk die minder zelfredzaam zijn. Bij een ramp of crisis is dit een kwetsbare groep. VRF heeft in 2018 geïnvesteerd in vakbekwaamheid rondom dit thema (beoefenen van Serious Gaming in vier gemeenten. Naast de gemeenten waren partners als woningbouwcorporaties, GGZ, Dokterswacht, Gebiedsteams, RAV, Brandweer en Politie vaste deelnemers aan de oefeningen.
- *griepgolf*: de Directeur Publieke Gezondheid en Afdeling Crisisbeheersing zijn betrokken geweest bij capaciteitsproblemen in de ziekenhuizen (SEH's, IC's) naar aanleiding van de griepgolf. In het Bestuurlijke ROAZ Noord-Nederland zijn hierover afspraken gemaakt tussen ziekenhuizen, ambulancediensten (afspraken over het onderbrengen van een tijdelijk regiopunt bedden capaciteit bij de Meldkamer).

Nieuw regionaal risicoprofiel

Het regionaal risicoprofiel en het Beleidsplan 2019-2022 zijn door de Bestuurscommissie Veiligheid vastgesteld (november 2018). In het risicoprofiel zijn uitval ICT/Data (oorzaak cyber), personen met verward gedrag, terrorisme/ernstige geweldpleging en overstroming (vaste wal en eiland) als nieuwe risico's (ten opzichte van het Risicoprofiel 2015-2018) opgenomen.

Risico- en Crisiscommunicatie op maat

In 2018 is de crisiscommunicatietoolbox overhandigd aan de gemeentelijke communicatieteams. Deze box bevat hulpmiddelen waarmee na een incident direct de communicatie (voor verschillende crisisscenario's uit ons regionaal risicoprofiel) kan worden opgestart. De communicatieteams van de gemeenten hebben positief gereageerd op deze toolbox. De toolbox is ook digitaal verder uitgewerkt; op de website van VRF zijn de belangrijkste risico's benoemd. Met de drie noordelijke veiligheidsregio's en de MkNN zijn afspraken gemaakt over het zo effectief mogelijk inzetten van NL-Alert als communicatiemiddel; de afspraken zijn in 2018 geïmplementeerd. In 2018 is WhatsApp tijdens een oefening ingezet als communicatiemiddel met burgers.

VeiligheidsInformatiecentrum Noord-Nederland (VINN)

VRF wil anticiperen op mogelijke risico's en daardoor crises voorkomen en maatschappelijke impact en/of schade verkleinen. In Noord-Nederland zijn de veiligheidsregio's, de politie en de meldkamer gestart met de pilot VINN. In 2018 is tijdens drie grote evenementen (Koningsdag in Groningen, de TT in Assen en De Reuzen in Leeuwarden) ervaring opgedaan met het verzamelen, analyseren en aan elkaar verbinden van informatie, met als doel om de crisisorganisatie continu te voorzien van een actueel beeld van de veiligheidssituatie. In 2019 wordt de volgende stap gezet in de doorontwikkeling van dit informatiecentrum (van pop-ups naar een start-up).

Een voorbereide crisisorganisatie

Kernbezetting crisisorganisatie

Vanwege het vertrek van bestaande crisisfunctionarissen zijn nieuwe functionarissen geworven (o.a. invulling piketten Algemeen Commandanten Bevolkingszorg en GHOR, Informatiemanagers CoPI en ROT, Ovd-G'n, piketten Bevolkingszorg)

De Friese crisisorganisatie staat!

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. In 2018 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het 'warme loopbaanbeleid' van deze

crisisfunctionarissen door het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten. Enkele voorbeelden:

- ✓ trainingen voor bestuurders (voorzitter Beleidsteam, op maat trainingen voor colleges van B&W)
- ✓ trainingen met Friese gemeenten (Kwetsbaarheid achter de voordeur, Zorgkracht)
- ✓ CoPI en ROT oefeningen (o.a. netcentrisch werken in de keten, uitval drinkwater met als oorzaak cyber, opstarttrainingen GRIP-1)
- ✓ oefeningen Waddeneilanden (Oefening natuurbrand op Terschelling, Coördinatieteam Waddeneilanden, Grootchalige Geneeskundige Bijstand, samenwerkingsoefeningen CoWa en CoPI)
- ✓ trainingen Team Bevolkingszorg (AC-Bz, OvD-Bz, Leiders Team Bz, Hoofden Taakorganisaties, mediatrainingen voorlichters)
- ✓ trainingen met centralisten (scholing Waddenzee en IJsselmeer meldkamercentralisten)
- ✓ oefeningen ter voorbereiding van grote evenementen (The Tall Ships, De Reuzen)
- ✓ trainingen voor de geneeskundige partners (ziekenhuisrampenopvangplannen MCL en Antonius Sneek, meerdaagse training Infectieziektebestrijding, oefening biologisch incident MCL)
- ✓ Vaartuigoefening Sneekermeer (ruim 150 hulpverleners en vrijwilligers deden mee, verdeeld over 4 avonden; inclusief private watersportorganisaties)

Project De virtuele assistent

VRF heeft in 2018 subsidie van het ministerie van V&J ontvangen om met smart technologie een intelligenter crisisorganisatie te ontwikkelen. Samen met externe ICT-bedrijven wordt (in 2019) een virtuele assistent ontwikkeld die informatie uit open en gesloten bronnen kan ontsluiten met als doel om de besluitvorming van de crisisorganisatie te versterken.

Nieuwe calamiteitsvoertuigen op de Waddeneilanden

In 2017-2018 is het landelijke project GGB door de vier Waddengemeenten, de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) en VRF in de vorm van 'maatwerk voor de eilanden' geïmplementeerd. De SIGMA-teams van de gemeenten (die nauw samenwerken met het CoWa) hebben in 2018, met financiële steun van het IFV, de beschikking gekregen over twee nieuwe voertuigen per eiland: een voertuig voor gewondentransport en een voertuig voor vervoer van het SIGMA-team.

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

In 2019 brengt de Inspectie Justitie en Veiligheid een periodiek beeld uit over de rampenbestrijding en de crisisbeheersing over de periode 2016 – 2018 (als opvolger van de Staat van de Rampenbestrijding 2013-2015). De Inspectie voert hiertoe diverse deelonderzoeken uit waaraan VRF een bijdrage heeft geleverd (2018: deelonderzoeken Operationele Prestaties en Terrorismegevolgbestrijding) en nog gaat leveren (2019: deelonderzoek Kwaliteit)

Netwerkmanagement

Uitbreiding netwerk met nieuwe partners

Samenwerking is het sleutelwoord als het gaat om een veiliger en gezonder Fryslân. VRF ziet het als haar kerntaak om de vele keten- en netwerkpartners met elkaar te verbinden. In 2018 heeft VRF haar bestaande netwerk dan ook uitgebreid met diverse publieke- en private partners. Enkele voorbeelden: intensievere samenwerking met de vitale sectoren (Telecom, energie, drinkwater partners) in het sociale domein (Veiligheidshuis, FIER, Verslavingszorg, Thuis- en Buurtzorg), woningbouwcorporaties (naar aanleiding van twee ploffkraken in 2018 waar bewoners van woningbouwcorporaties bij betrokken waren), IT-bedrijven en NHL (cybergevolgbestrijding, project De virtuele assistent), vervoerders op het spoor (naar aanleiding van treinongevallen in Winsum en Harlingen), diverse organisatoren van grotere evenementen (LF2018). Uitbreiding van dit netwerk is geen doel op zich maar een middel om de samenwerkingskracht (kennisopbouw – kennisdeling/ kennen en gekend worden) te vergroten die nodig is om tijdens rampen en crises maatschappelijke ontwrichting van de samenleving te voorkomen c.q. te beperken.

Veilige en feestelijke publieksevenementen

Evenementen in 2018 feestelijk en veilig verlopen

Het jaar 2018 was in verband met LF2018 een druk evenementenjaar! Naast de jaarlijkse reguliere evenementen (van de Sneekweek en Psy-Fi tot Skûtsjesilen, de PC en Oerol) heeft VRF gemeenten geadviseerd over bijzondere evenementen zoals De Reuzen, Tall Ships, Zwemmarathon Maarten van der Weijden en At the Watergate in Sneek.

Deze evenementen zijn allen, ondanks de druk die is gelegd op de capaciteit van de hulpverleningsdiensten, feestelijk en veilig verlopen (er waren geen capaciteitsproblemen in de zorg; wel was er sprake van schaarste maar de vooraf gemaakte afspraken tussen VRF-bestuur en zorgpartners hebben goed gewerkt). Bij de zwemmarathon van Maarten van der Weijden heeft de afdeling Crisisbeheersing, in nauwe samenwerking met de gemeente Leeuwarden, een regierol opgepakt richting betrokken gemeenten en partners (op ambtelijk en bestuurlijk niveau). Ook is het evenement geëvalueerd met deze partners.

Vertegenwoordigers van de afdeling Crisisbeheersing waren ook aanwezig op de dagen van de evenementen zelf ter ondersteuning en advisering van de gemeentelijke veiligheidsteams.

Handreiking Skûtsjesilen

Samen met de SKS is een handreiking opgesteld voor een veilig verloop van het Skûtsjesilen. Het veiligheidsadvies van VRF is afgestemd met de betrokken gemeenten. Hierbij is tevens aandacht besteed aan de zogenaamde bufferzones, een veilige afstand tussen de wedstrijdseilers en het publiek op het water en het land.

Leren en Evalueren

GRIP- en overige inzetten

- ✓ GRIP: grote brand St. Jacobiparochie (2 maart, GRIP-1); plofkraak winkelcentrum Camminghaburen Leeuwarden (1 juni, GRIP-1); brand belastingkantoor Leeuwarden (22 juni, GRIP-2); woningbrand in een flat van twaalf hoog in Bilgaard Leeuwarden (3 juli, GRIP-1), duinbrand Schiermonnikoog (26 juli, GRIP-1); asbestbrand loods Niawier (26 november, GRIP-1)
- ✓ Extreme droogte juli – augustus; gasstoring op Schiermonnikoog (13 oktober); uitval drinkwater in grote delen van zuidwest Fryslân (30 december)

Evaluaties van operationele inzetten gedeeld met de crisisfunctionarissen

In 2018 zijn trendanalyses (rode draden) opgesteld van de incidenten uit 2017 (8 GRIP-incidenten, 1 niet-GRIP-incident en de systeemtest) en van zes belevingsonderzoeken uit 2016 en 2017.

Actiepunten uit deze evaluaties zijn besproken en gedeeld met de betrokken crisisfunctionarissen.

Begin 2019 wordt de trendanalyse over de inzetten van 2018 opgeleverd, waarna ook de hieruit voortvloeiende actiepunten met betrokkenen zullen worden gedeeld.

3.3 Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	
Regionaal Risicoprofiel	1
Thematische bijeenkomsten met partners	6
<i>Publieksevenementen:</i>	
adviezen over C-evenementen	10
adviezen over B-evenementen	115
Vakbekwaamheidsactiviteiten crisisorganisatie	100
GRIP-inzetten	6
Niet GRIP-inzetten	3
<i>Evaluaties van:</i>	
GRIP-inzetten	6
Niet GRIP-inzetten	3
Vakbekwaamheid Evenementen	23
	2
Burger- en Partnerbelevingsonderzoeken	6
Nieuwe calamiteitervoertuigen op de Waddeneilanden (Grootschalige Geneeskundige Bijstand; 2 voertuigen per eiland)	8

4. PROGRAMMAVERANTWOORDING BRANDWEER

4.1. Beleidsplan Brandweer 2015 – 2018

Het Algemeen Bestuur heeft op 19 maart 2015 het Beleidsplan Brandweer Fryslân 'de koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân' vastgesteld. Daarmee is het beleidsmatige en financiële kader voor onze brandweermanorganisatie voor de periode 2015-2018 bepaald. Er is tijdens deze periode samen met de vrijwilligers gebouwd aan het harmoniseren en door ontwikkelen van de staande organisatie. In onderstaande paragraaf verantwoorden wij het jaar 2018

4.2. Verantwoording op belangrijkste ontwikkelingen

Project dekkingsplan 2.0

In 2017 heeft de Bestuurscommissie Veiligheid het Dekkingsplan 2.0, Samen Paraat vastgesteld. Voor de uitvoering hiervan is in 2018 een breed scala aan activiteiten opgestart. Het dekkingsplan zorgt ervoor dat veel brandweermaterieel op meer strategischer plaatsen worden gestationeerd. In het eerste kwartaal zijn de tweede tankautospuiten die de grotere posten hadden, omgevormd tot een pool van reservevoertuigen, ten dienste van de paraatheid en geoefendheid in heel Fryslân. In het voorjaar 2018 is het brandweervaartuig van Lemmer verplaatst naar Echten. Daarnaast is afscheid genomen van alle kleine personeel materieelvoertuigen die op diverse posten aanwezig waren. In totaal zijn er nu zeven posten met een brandweervaartuig. De duikteams in Sneek en Leeuwarden hebben elk de beschikking over een ondersteunend vaartuig. Het verplaatsen van taken, voertuigen en vaartuigen betekent ook dat er veel mensen opgeleid moeten worden voor nieuwe werkzaamheden. Hier zijn vele stappen in gezet en het is een intensief traject. Verschillende taken zoals meetploegen en watertransportvoertuigen zijn reeds verplaatst en dit traject loopt door in 2019. Van verschillende voertuigen die overbodig zijn geworden is inmiddels afscheid genomen.

Voor de eventuele extra brandweerpost in Oudega is gestart met een haalbaarheidsonderzoek. Hierbij is zeer intensief contact geweest met bewoners van het dorp en de diverse instanties en verenigingen. Deze succesvolle wervingsactie heeft geleid tot veertig personen die aangegeven hebben geïnteresseerd te zijn voor deelname aan de vrijwillige brandweer. Ook is gekeken naar eventuele huisvestingslocaties. Op basis van dit onderzoek heeft de Bestuurscommissie Veiligheid op 14 november besloten door te gaan naar de volgende fase.

Ook is er een locatie-onderzoek kazerne Drachten uitgevoerd. Er komt geen nieuwe brandweerkazerne op een andere locatie, maar er zal verbouw op de bestaande locatie worden uitgevoerd.

De plannen van aanpak voor de verbetering van de brandveiligheid voor de ziekenhuizen Tjongerschans en Nij Smellinghe zijn opgesteld. De projecten 'Uitruk op Maat' en 'Slimmer alarmeren' zijn opgestart en de structurele consignatie die op enkele brandweerposten aanwezig was, is afgebouwd. Afgezien van enkele vertragingen door levertijden van voertuigen en drukte bij opleidingen loopt implementatie op schema.

Uitruk op Maat

In het voorjaar is het project Uitruk op Maat opgestart. Het doel is om de paraatheid en de flexibilisering van slagkracht te optimaliseren met een verantwoorde inzet van mensen en middelen op basis van incidenttypen en risico's. Bij de planvorming en mogelijke uitvoering wordt het (vrijwillig) repressief personeel nauw betrokken. In 2019 vindt de besluitvorming plaats over de wijze waarop uitruk op maat wordt toegepast in Friesland.

Vakbekwaam blijven: oefenprogramma en vakbekwaamheidsmeting

In 2018 is het oefenprogramma dat de afgelopen jaren is doorontwikkeld op basis van de landelijke vakbekwaamheidsnorm uitgerold. Alle posten oefenen nu volgens een gelijk oefenprogramma en de landelijke eisen voor de verschillende repressieve functies. Samen met het (vrijwillig) repressief personeel wordt uitvoering gegeven aan het oefenprogramma.

Het afgelopen jaar is ook de vakbekwaamheidsnorm voor de functie van Officier van Dienst Brandweer (OvD-B) opgesteld. Ook hierin zijn de landelijke branchestandaarden meegenomen. Samen met de veiligheidsregio's Drenthe en Groningen en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is een

begin gemaakt met het opstellen van een oefenprogramma voor de OvD-B'en. In juni 2018 is een 0-meting voor de OvD-B uitgevoerd. Een succesvolle stap en ervaring in het (zichtbaar) meten van de vakbekwaamheid van repressieve functionarissen.

Vakbekwaam worden: repressieve opleidingen en doorontwikkeling opleidingsplan

Door de vergrijzing en de trend dat vrijwilligers zich korter binden aan een vrijwillige functie ontstaat er meer uitstroom. Om deze uitstroom en de financiële consequenties op te kunnen vangen, is de uitstroom geanalyseerd en heeft het bestuur een uitzetting van het budget gehonoreerd. De daadwerkelijke financiële uitzetting in 2016 en 2017 lag in lijn met de prognose. Deze uitzetting is structureel toegekend bij de vaststelling van het Dekkingsplan 2.0.

In 2018 is samen met Brandweeropleidingen Noord (BON) een hernieuwd opleidingsplan vastgesteld. Dit opleidingsplan gaat uit van vooraf vastgestelde startdata van opleidingen. Hierdoor kunnen wervingsacties binnen de posten op deze startdata worden afgestemd en wordt voorkomen dat aspirant-vrijwilligers lang moeten wachten op de start van hun opleiding. In 2018 zijn 48 aspiranten gestart met de opleiding tot manschappen en zijn 36 personen gestart met de opleiding tot bevelvoerder. Deze opleidingen worden afgerond in 2019. Tegelijkertijd zijn in 2018 60 manschappen en 24 bevelvoerders geslaagd voor hun examen. Naast deze twee opleidingen zijn 36 personen gestart met de opleiding brandweerchauffeur (in combinatie met het behalen van hun C-rijbewijs) en 24 personen voor de opleiding tot voertuigbediener. Ook zijn er 21 personen opgeleid tot Verkenner Gevaarlijke Stoffen. Dit naar aanleiding van verschuivingen door Dekkingsplan 2.0. Ook zijn niet-repressieve opleidingen gestart: 48 personen zijn opgeleid tot oefenbegeleider en 12 personen zijn gestart met de leergang Instructeur. Hierdoor wordt de uitstroom opgevangen en wordt er toekomstbestendig opgeleid passend binnen de middelen die daar additioneel vanuit het dekkingsplan 2.0 zijn gevraagd.

PPMO: fysieke keuringen brandweerpersoneel

Sinds een aantal jaren wordt het repressieve brandweerpersoneel gekeurd volgens de landelijke PPMO (Periodiek Preventief Medisch Onderzoek). Sinds de invoering hiervan laat Brandweer Fryslân hoge slagingspercentages zien ten opzichte van andere veiligheidsregio's. Op een totaal aantal van 623 keuringen in 2018 doorliepen 612 personen (98,2%) de keuring succesvol. Slechts 11 personen (1,8%) bleken tijdelijk ongeschikt. Deze deelnemers kregen, indien gewenst, een aanvullend nazorgtraject waarin zij werden begeleid naar een succesvolle herkeuring. Geen enkele deelnemer bleek uiteindelijk permanent ongeschikt. Met ingang van 2018 wordt aanvullend op de PPMO aan alle deelnemers een vrijwillig aanvullend medisch onderzoek aangeboden. Deze bestaat uit een rust-ECG, bloed- en urineonderzoek. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een grote behoefte onder het repressief personeel en wordt vooruitgelopen op de landelijke aanpassingen van de PPMO.

Natuurbrandbestrijding

In de zomer van 2018 blijkt dat natuurbranden in het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een reëel risico vormen met een grote maatschappelijke impact. Dit geldt zowel voor de natuurgebieden op de vaste wal als voor de natuurgebieden op de Waddeneilanden. In de Friese Risico Index Natuurbranden (RIN) worden de risico's op een natuurbrand in het verzorgingsgebied inzichtelijk gemaakt om ons zo goed mogelijk voor te bereiden op het voorkomen en bestrijden van natuurbranden. Deze gebiedsgerichte aanpak op zowel Terschelling als in het Drents Friese Woud is waardevol gebleken. De samenwerking met (lokale) netwerkpartners bij dit type incidenten is cruciaal en werpt vruchten af. Naast de monitoring via meetstations (Terschelling en Beetsterzwaag) is er veel aandacht besteed aan publieksvoorlichting. Dit is geïntensiveerd tijdens de droogte/warmteperiode in de zomer. In repressief opzicht is samenwerking met een breed scala van interne en externe partners verbeterd en hebben we gezamenlijk goed kunnen oefenen.

In de tweede helft van 2018 is de focus gelegd op uitrol van de gebiedsgerichte aanpak naar andere gebieden met een verhoogd risico op natuurbranden. De doorontwikkeling van de vakbekwaamheid van repressieve medewerkers en het creëren van voorwaarden voor adequaat materieel en materiaal krijgt een vervolg in 2019.

Bluswatervoorziening

In 2018 is gestart met het project Bluswatervoorziening dat zich richt op de gezamenlijke ontwikkeling van een aanpak voor bluswater. Dit doen wij met de samenwerkingspartners Wetterskip Fryslân, Vitens, gemeenten, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en natuurbeheersorganisaties op basis van gedeelde

zorg en verantwoordelijkheid. In een goedbezochte werkconferentie is het vraagstuk met de betrokken partijen verkend en op basis hiervan heeft de bestuurscommissie Veiligheid de projectopdracht vastgesteld. Een breed samengestelde projectorganisatie werkt aan een handreiking met kaders voor het vaststellen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening en een actieprogramma om dat in de Friese situatie te realiseren. De basis voor het actieprogramma zijn geconstateerde risico's (op objectcategorie en/of gebiedsniveau) waarbij de inzet breed is en zich richt op het voorkomen, beperken en bestrijden. Het toetsen van de handreiking en het actieprogramma en ook de besluitvorming vinden plaats in de eerste helft van 2019. De uitvoering wordt zo spoedig mogelijk op basis van risico's en daaraan verbonden prioriteiten opgepakt.

Mesthulpverlening

Brandweer Fryslân wordt met zekere regelmaat gealarmeerd voor mestgerelateerde incidenten. Door de aanwezigheid van mestgassen is sprake van incidenten met een hoger risico. Bij (mogelijke) menselijke slachtoffers richt de inzet zich op een zo snel mogelijke redding door de eerst gealarmeerde post(en).

Bij andere vormen van mestgerelateerde incidenten (met name dier in de put) is de urgentie minder groot, maar is het risico hoog door een combinatie van risicofactoren zoals mestgassen, werken met grote huisdieren, werken in beperkte ruimte en de aantasting van apparatuur. Onder andere naar aanleiding van signalen uit het veld is een onderzoek gestart naar een veilige en effectieve aanpak van dit type incidenten en de wenselijkheid van het opzetten van gespecialiseerde teams. Een werkgroep heeft zich verdiept in nut en noodzaak van gespecialiseerde teams, spreiding, handelingsperspectief, noodzakelijke uitrusting (materieel en materiaal) en vakbekwaamheid. Per 2019 zijn vanuit vijf goed gespreide posten specialistische teams in te zetten bij mesthulpverlening. In de loop van 2019 vindt verdere implementatie plaats, waarbij preventie ten aanzien van mestgerelateerde incidenten eveneens aandacht krijgt.

Beleidsplan Veiligheid 2019-2022

In december 2018 is het Beleidsplan Veiligheid 2019-2022 vastgesteld. Het is een gezamenlijk beleidsplan voor Brandweer en Crisisbeheersing met daarin deel I 'de basis' dat ingaat op onze kerntaken. In deel II 'de koers' staan de volgende drie thema's centraal: 'De netwerksamenleving centraal', 'Slimme inzet van data en technologie' en 'Nieuwsgierig en omgevingsbewust'. Wij zijn ervan overtuigd dat we gezamenlijk de grootste veiligheidswinst kunnen realiseren. Onze focus ligt de komende jaren dan ook op het participeren in en het faciliteren van de netwerksamenleving. We stimuleren het (brand)veiligheidsbewustzijn. Door nieuwsgierig om ons heen te kijken, omgevingsbewust en in gesprek te zijn, spelen we in op de behoeften van de snel veranderende wereld. Slimme inzet van data en technologie helpt ons daarbij. Deze koers heeft Brandweer Fryslân vertaalt naar drie speerpunten, die bijdragen aan het realiseren van een toekomstbestendige brandweerorganisatie. De drie speerpunten zijn: 'Samen aantoonbaar Paraat', 'Samen aantoonbaar Vakbekwaam' en 'Risicobewust en Risicogericht samenwerken'.

4.3 Operationele zaken

Advisering Risicobeheersing en Brandveilig Leven

In 2018 is ten opzichte van het jaar 2017 een kleine stijging zichtbaar van het aantal door Brandweer Fryslân ontvangen adviesaanvragen. Over meerdere jaren bekeken is een duidelijke groei te zien van het aantal verzoeken op de terreinen advisering omgevingsveiligheid en maatwerkpakket 1. Binnen Risicobeheersing wordt (tijdelijk) extra personele capaciteit ingezet op advieswerkzaamheden. Door deze impuls is er vanaf eind 2018 de noodzakelijke ruimte beschikbaar gekomen om (nog) meer in te kunnen zetten op de ontwikkelingen ten aanzien van risicogericht adviseren, bouwcontroles en activiteiten in het kader van de Omgevingswet. Daarnaast zijn in 2018 stappen gezet op het gebied van kwaliteit. Brandweer Fryslân voldoet aantoonbaar aan de gestelde landelijke kwaliteitscriteria op de deskundigheidsgebieden brandveiligheid en omgevingsveiligheid. Er wordt gezorgd voor de borging van deze kwaliteit in de toekomst.

De adviezen omgevingsveiligheid (externe veiligheid) zijn vooral vraaggestuurd en worden binnen 20 werkdagen aangeleverd bij het bevoegd gezag. Deze adviezen zijn grotendeels integrale adviezen. Het repressief advies maakt hier onderdeel van uit. Waar het aantal adviezen in 2013 nog op 203 lag, lag het aantal in 2018 op 333.

Voor maatwerkpakket 1 is een behoorlijke stijging van het aantal afgegeven adviezen te zien. In 2018 waren dit 1.159. Het aantal adviezen lag in 2017 op 1.146 en in 2016 op 958. Ook vervult Brandweer Fryslân een vraagbaakfunctie op het deskundigheidsgebied brandveiligheid en omgevingsveiligheid.

De stijgingen van de cijfers op Omgevingsveiligheid en Maatwerkpakket 1 laten zien dat de gemeenten sinds de regionalisering de brandweer weten te vinden voor advisering en samenwerking. Hier wordt door risicobeheersing proactief op ingezet. Een bijkomende factor is de aantrekkende economie. De economische groei zorgt voor een toename van bijvoorbeeld het aantal bouwaanvragen en milieuvergunningen.

De werkzaamheden voor maatwerkpakket 2, zoals periodieke controles en hercontroles, zijn geplande activiteiten. De planning is in 2018 grotendeels gehaald. Tien controles zijn doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2019. De planning is dynamisch; er verdwijnen objecten en er komen nieuwe objecten bij. Wel is een stijging te zien als het gaat om hercontroles. Deze stijging heeft met name te maken met het certificeren van de brandmeldinstallaties. Ook wordt er door gemeenten in afwijking van een advies soms toch om een hercontrole gevraagd.

Voor wat betreft evenementenadvisering stond het jaar 2018 vooral in het teken van Culturele Hoofdstad LF2018. Naast de vele vooroverleggen, afstemmingsoverleggen en advisering hieromtrent, is er ook veelvuldig een beroep op de brandweer gedaan om te komen schouwen. Met de invoering van het Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen (BGBOP) is de digitale veiligheidstoets komen te vervallen.

Voor de invulling van de verschillende brandveilig leven-activiteiten conform het Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017 – 2018 is in 2018 samengewerkt met een breed scala aan partijen zoals het onderwijs, de thuiszorg, woningcorporaties en GGD Fryslân. Naast reguliere voorlichtingsactiviteiten is het afgelopen jaar fors inzet op het contact leggen met de zgn. 'markante objecten' zoals opgenomen in de rapportage Afhechten dekkingsplan 1.0. Alle ruim 1.100 objecten zijn in de periode 2017 en 2018 actief benaderd en is een doelgroepgerichte voorlichting dan wel een Geen Nood Bij Brand-traject aangeboden. In 2017 zijn naar aanleiding hiervan bij 16 markante objecten voorlichtingen verzorgd. In 2018 lag dit aantal op 24. Vanwege de positieve ervaringen met de Geen Nood Bij Brand-aanpak zien we een aanzienlijke toename van het aantal opgestarte trajecten, in 2017 lag dit aantal op 6, in 2018 op 41. In 2019 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Het project Woningchecks 18 minuten-plus gebieden is afgerond. In 16 maanden tijd is er door 70 brandweervrijwilligers en medewerkers uit de 24-uursdienst regio-breed bij 1.657 woningen aangeboden en zijn er 1.025 woningchecks uitgevoerd. Bij ruim 65% van de bezochte woningen zijn door ons rookmelders geplaatst. Dit percentage geeft aan dat er ten aanzien van het vergroten van de rookmelderdichtheid in onze regio nog werk aan de winkel is. De ervaringen met het uitvoeren van de woningchecks zijn erg positief. Deze ervaringen worden meegenomen in een nog op te starten pilot 'woningchecks wonen boven winkels'.

Fryslân-breed zijn in 2018 circa 22.670 personen rechtstreeks bereikt met onze doelgroepgerichte voorlichtingen zoals oefenen in de wijk, gastlessen op basisscholen en voorlichting na brand. Circa 3.000 personen meer dan in 2017. Deze toename is onder meer toe te schrijven aan publiekstrekkingen zoals de Pop Up-store in Drachten en de regio-brede inzet van onze voorlichtingscontainer.

Repressieve cijfers

Het aantal incidenten waarvoor Brandweer Fryslân is gealarmeerd lag in 2018 op 3652. Dit is een toename van 572 incidenten ten opzichte van 2017 (3080). Deze toename is terug te zien bij de categorieën brand, dienstverlening (liftopsluiting, CO-metingen en hulpverlening t.b.v. dieren) en ongeval (onder andere gaslekkages). Voor specifiek brand waren er 1511 alarmeringen in 2018 ten opzichte van 1182 alarmeringen in 2017. Voor dienstverlening geldt een toename van 157 alarmeringen. Het aantal alarmeringen voor een ongeval is toegenomen met 79. De brandweervaartuigen zijn in 2018 89 keer uitgevaren. In 2017 lag dit aantal op 55. De toename is met name terug te zien bij uitrukken voor brand, gezondheid en vastgelopen vaartuigen. Brandweer Fryslân kan geen directe aanleidingen (zoals storm of een lange warme zomer) benoemen voor de toenames bij de verschillende inzetten. We monitoren om eventuele trends te ontdekken en hierop de anticiperen.

Van alle alarmeringen prio 1 brand in 2018 was Brandweer Fryslân bij 78% van die uitrukken op tijd. In 2017 was dat in 79% van de gevallen. De brandweervaartuigen waren in 89% van de uitrukken op tijd. Dit is conform de vastgestelde norm in het dekkingsplan 2.0 van Veiligheidsregio Fryslân. In 2018 zijn er 16 grote branden geweest waarvoor Brandweer Fryslân met minimaal drie tankautospuitten is uitgerukt. Er hebben vijf zeer grote branden plaatsgevonden. Voor twee van deze zeer grote branden is opgeschaald naar Grip 1. Eén van de zeer grote branden was een Grip 3-incident in de regio Drenthe waarbij Brandweer Fryslân assistentie heeft verleend. In 2018 is in Friesland voor verschillende incidenten zesmaal opgeschaald naar Grip 1. Daarnaast is de brandweer ook betrokken geweest bij de voorbereidende Regionale Operationele Teams (ROT) voor de droogte (augustus), gasstoring in Noordoost Fryslân (oktober) en de waterstoring in Zuidwest Fryslân (december).

4.4 Feiten en cijfers programma Brandweer

Aantal incidenten waarvoor de brandweer in 2018 is gealarmeerd	
Alarm brand	634
Alarm overige	32
Brand	1.511
Dienstverlening	513
Gezondheid	75
Leefmilieu	103
Ongeval	776
Veiligheid en openbare orde	6
Verkeer	2
Totaal	3.652

Materieel (voer- en vaartuigen) 2018	
Tankautospuitten (repressief inzetbaar)	76
Tankautospuitten (tbv opleiding en oefenen)	4
Personeels-/ materieelvoertuigen	66
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	5
Haakarmvoertuigen	15
OvD/HOvD-voertuigen	9
Voertuigen (overig, dienstauto's, etc.)	57
Vaartuigen (oppervlakteredding en duiktaken)	9